

Działalność Rezerwatu Archeologicznego w Gieczu, pow. Środa w 1966 roku

L'activité du Réserve Archéologique à Giecz, district de Środa en 1966

DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWOBADAWCZA

Jakkolwiek głównym zadaniem rezerwatu jest udostępnienie społeczeństwu „in situ” tego zespołu zabytkowego i ukazanie jego znaczenia w Polsce wczesnopiastowskiej, to jednak również w okresie sprawozdawczym nie zaniechano badań wykopaliskowych. Zmierzały one nie tylko do rozwiązania jednego z problemów naukowych tego obiektu, ale miały na celu także wzbogacenie go nowymi walorami zabytkowymi.

Badania kontynuowano w północnej części grodziska w nawiązaniu do wykopów z lat 1964 i 1965. Na głębokości 3,5 m odkryto tu bardzo dobrze zachowane konstrukcje drewniane wału obronnego, w postaci skrzyni zbudowanej na węgiel, oraz palisady. Granice wykopu pozwoliły na odsłonięcie tylko fragmentu skrzyni o powierzchni 3,5×2 m. Zbudowana była z pięciu ponad sobą leżących warstw bali okorowanego drewna i zachowała się do wysokości ponad 1 m. Dolna część tej konstrukcji spoczywała na warstwie zbutwiałych, silnie sprasowanych zrządków i odpadów drewnianych, co pozwala wnioskować, że surowiec przeznaczony na wspomnianą konstrukcję był obrabiany na miejscu budowy wału. Palisada składała się z grubych pali, o średnicy do 40 cm, dołem zaokrąglonych i wbitych dość głęboko w ilasty calec. Nad calcem, który zalegał tu na głębokości 4,2—4,4 m, stwierdzono warstewkę sprasowanych muszelek świadczących o tym, że teren ten był położony w zasięgu wód jeziora. Ceramika odkryta wśród konstrukcji wału datuje go na XI—XII w. Wał pochodzi zatem z okresu rozbudowy, w którym siedziba władzy przeniesiona została do północno-zachodniej części grodu.

Badania wyeliminowały ostatecznie możliwość istnienia w tym miejscu spodziewanej bramy grodu, której szukać wypadnie zapewne w odcinku wału, położonym bardziej na wschód od wspomnianego wykopu. Pozwoliły uzyskać natomiast cenne materiały do rekonstrukcji wału oraz nowe spostrzeżenia do zagadnienia budownictwa obronnego w Polsce wczesnośredniowiecznej. Prace wykopaliskowe, prowadzone w czerwcu i w lipcu przez studenta V roku archeologii, B. Marcinkowskiego pod kierunkiem au-

tora niniejszego sprawozdania, finansowane były przez Ministerstwo Kultury i Sztuki.

DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWA I SPOŁECZNA

Pomimo, iż rezerwat położony jest z dala od głównych szlaków turystycznych, nadal cieszył się nie małą popularnością, o czym świadczy liczba 8521 zwiedzających, w tym sporo gości zagranicznych. Wśród uczestników wycieczek przeważała młodzież szkolna, ale nie brak było także starszego społeczeństwa, zorganizowanego przez PTTK, ZNP, zakłady pracy i in.

W okresie sprawozdawczym, w ostatnim roku uroczystości tysiąclecia państwa polskiego, w rezerwacie odbyło się też parę imprez związanych z tym jubileuszem. Do nich zaliczyć należy m. in. zlot młodzieży pod hasłem „Wiosna milenijna”, który odbył się 20 marca. Zlot zgromadził ok. 1500 uczestników i połączony był z występami amatorskimi na estradzie. W uznaniu roli, jaką pełni rezerwat w dziedzinie upowszechnienia kultury, staraniem Prezydium PRN w Środzie dnia 15 maja odbyła się w Gieczu uroczystość „Dnia Działacza Kultury”, w czasie której wręczono szereg nagród i dyplomów działaczom zasłużonym w tej dziedzinie. W ramach uroczystości odbył się także wykład autora niniejszego sprawozdania o osiągnięciach archeologii w badaniach nad początkami państwa polskiego, a nie małą atrakcją były utwory poetyckie deklamowane przez artystów poznańskich scen dramatycznych. Rezerwat w Gieczu włączony został również w poczet obiektów wizytowanych przez uczestników międzynarodowego sympozjum, zorganizowanego w Warszawie przez polski komitet Międzynarodowej Komisji ICOM do spraw muzeów archeologicznych i historycznych. W dniu 12 września znakomitych gości powitały fanfary na wałach grodziska a następnie, po zwiedzeniu całego obiektu, zespół Państwowej Szkoły Muzycznej im. S. Moniuszki w Zbąszyniu pod kierunkiem dyrektora A. Janiszewskiego zaprezentował bogaty program artystyczny oparty na motywach autentycznej twórczości ludowej Wielkopolski. Oprócz uczestników sympozjum, którzy wyrażali się z uznaniem o tej imprezie, występy oglądała również ludność miejscowa.

Inny charakter miała wizytacja rezerwatu w dniu 27 września przez uczestników ogólnopolskiej konferencji Sekcji Sanitarnej Wsi, zorganizowanej przez Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych. Ponadto dnia 22 lipca odbyła się w rezerwacie uroczystość wojskowa Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, w czasie której m. in. przodującym w wyszkoleniu wręczono odznaki „Wzorowego Żołnierza”. Również i w tej imprezie, zakończonej zabawą, wzięła udział ludność z pobliskich wsi.

W okresie jesienno-zimowym rezerwat był także ośrodkiem działalności społecznej, którą prowadził kierownik Ignacy Olejniczak w ramach zawiązanego z jego inicjatywy koła Związku Młodzieży Wiejskiej. Bazą koła był klub-kawiarnia „Ruchu”, gdzie w każdą środę tygodnia odbywały się wykłady i pogadanki, najczęściej połączone z żywą dyskusją słuchaczy. Na uwagę zasługuje też zorganizowana w dniu 11 maja Zgaduj-zgadula z nagrodami ufundowanymi przez Powiatowy Komitet Przeciwalkoholowy w Środzie.

ADMINISTRACJA REZERWATU

W 1966 r. zakończono budowę budynku gospodarczego i uporządkowano zaplecze pawilonu muzealnego. Ponadto rozpoczęto przebudowę instalacji filtrów wodociagowych, które już od chwili założenia nie spełniały należycie swego zadania. Uporządkowano też pomieszczenie magazynowe w suterenie, przygotowując je do przyjęcia zabytków przechowywanych dotychczas w Muzeum w Poznaniu i w zastępczym magazynie w Gieczu. W listopadzie obsadzono drzewami drogę dojazdową do rezerwatu długości ok. 700 m i uzupełniono braki zieleni na terenie grodziska.

Z dniem 30 września ze względu na pogarszający się stan zdrowia odszedł dotychczasowy kierownik rezerwatu, Ignacy Olejniczak. Na jego miejsce przyjęto Bogdana Marcinkowskiego, studenta archeologii Uniwersytetu im. M. Kopernika w Toruniu. Długotrwała choroba spowodowała też odejście dozorcę nocnego Kazimierza Plucińskiego. Na stanowisku palacza pozostał nadal Jan Kurpik.